

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

De ethnicorum continentia tam in sacris, quam in aliis negociis habita cap.
xlix

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

nis gentilem, & Epicuream uitam degunt, magis quam Christianam: aliud uita, aliud professione testantes: & q, ut ait Apostolus, ore confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Vani profecto est hominis malle se place re pluribus, quam melioribus, & ut multos æmuletur, peiores sequi. Nō enim ut in iudiciis, ita & in moribus, plurium calculus uincit: nā ibi maior pars præualet, hic melior. At qui nec sæculum istud quidem nūc est adeo sterile uirtutum, ut non & multa, & bona, & sancta exem pla prodeant: quæ imitari possumus: modo eligere, & se ctari meliora uelimus. Idē nimirū uigor animi ferme oī bus, una eademq; ratio uiuendi, & moriēdi. Adē, Euxq; (ut dicitur) progenies omnes sumus, iisdem que semini bus, ac eodem cœlo, cœnoque geniti: & si fortuna nos uariat, natura non uariat, quæ ex una nos omnes radice produxit, & ex uno trunco recidit. Nemo ergo diffidat imitari posse quos uelit: quando ita certe natura consti tutum sit, ut qui sectati malos potest idem quoque & bonos possit.

De ethnicorum continentia tam in sacris, quam in aliis negociis habita. Cap. XLIX.

Sufficere quidem poterat, quod haftenus dictum est, ad ostendendum quantopere sacros homines atque quicumque Leuitici ordinis censentur, omnis profus ueneris libido dedecet: uerum quia omnia quæ facere uidentur ad hunc locum accuratius prosequi in animo est, pro quibusdā cōrentiosos adiiciamus etiā summam, & admirandam ethnicorum tam uirorum q̄ mulierum in ea re castimoniā: si quos forte externa hæc exempla magis moueant, q̄ nostratia: ut qui Apostolorum, atque aliorum sanctorum, tanquam nimis duram ad imitandum disciplinam deterriti reformidant, saltem ethnicorum, & gentilium castimoniam facilius & sine

DE CONIV. ET CONTI SACER.

excusatione se tentent, simulque, ut qui per scripturas sacras erudiri non possunt, uel ab ethnicis historiis alleciti, fiant eorum documentis minus impudentes. Quid enim potest esse in causa hac nostra firmitus, quam quod omnes, ac etiam aduersarii nostri fateantur, approbentque uerum esse, atque æquo, & bono ubique, & semper habuerint? Quo docendi more, Deum quoque ipsum alibi quando usum pagina sacra demonstrat. Dixit enim Iudæis, ad exprobandam eorum impietatem. Transite in insulas Cethim, & uidete: & in Cedar mittite, & cognoscite: si gentes mutauerunt deos suos, & ipsi tamen non sunt dii. Quin ad bruta quoque animalia quadoque pro eruditionis exemplo mittimur. Sic, n. scriptum est pigro. Vade ad formicam piger, & rursus. Vade ad apem, & discite quomodo operatrix est. Diffidentibus autem atque nimium anxiiis de futuro dictum est. Respicite uolatilia cœli, & bestias terræ, quæ neque serunt, neque congregantur in horrea, & pater uester cœlestis pascit illas. Liceat ergo & nobis in hac re exemplis, & ritibus tui externorum & gentilium. Nam plerumque & gentes quæ legis sunt faciunt honestatis instinctu: & quum Dei legem non norint, opus tamen legis exercet. Et ut de iudæis interim taceamus quibus (ut dictum est) ne in castris quidem retere uel per somnium pollutis licebat, ne dum in templo, uel spontanea libidine sordidatis. Quin etiam tam abominabilis erat libido in sacris, ut etiam enutes in Hierusalem ad solennitatem diei festi: quousque reueterentur domum ab omni coitu, & ab uxoribus continerent: quod ut facilius præstarent mulieres cum pueris seorsum à uiris incedere solitæ erant: unde factum ut pueri Iesus in scis parentibus remanserit in Hierusalem. Sed id fieri à ueri dei cultoribus minus mirandum inest. At ualde mirabile uideri debet falsorum quoque deorum cultores alioqui superficiosos, & uanos amauisse tantopere castitatem, ut arcerent procul à sacrorum aditu & ipsi

Hiere. 2

1. Cor. 1

1. 1. 2

uereas uoluptates: poeta sic dicente. Vos quoque
 abesse procul iubeo, discedat ab aris. Cui tulit hester
 na gaudia nocte uenus. Casta placent superis, pura cū
 ueste uenite. Et manibus puris sumite fontis aquam.
 Lex quoq; apud eosdem fuerat, quæ iubebat adiri cas
 ste deos: cuius Cicero meminit in eo libro quem de legi
 bus inscripsit. Ad diuos, inquit, adeo onto caste, pietate
 adhibento, opes amouento, ð qui secus faxit, Deus ipse
 se iudex est. Hastenus ibi. Extrat & Pytagore præceptū.
 Dils semper cum laudibus, amictuq; candido, & casto
 corpore, honores adhibendos. Et. A. Gellius. Templo
 inquit, & delubra, non uulgo, ac temere, sed cum castita
 te cærimoniaque adeunda, & reuerenda, & reformidan
 da sunt magis q̄ uulganda. In templo Epidaurici Esculap
 pii inscriptum fuisse tale distichon legimus, castus sit tē
 pli quisquis pia limina adibit. Et castus q̄q; religiosa sa
 pit. Galli Cybeles sacerdotes adeo infano superstitione
 illius sectæ amore ferebantur, ut studio castitatis, ne quis
 quam de ipsorum integritate ambigeret, seipos lamia
 testa p̄ciderēt. Hierophantas quoq; Atheniensū postq̄
 in pontificatum electi fuerant, cicuta sorbitione castrari
 solitos auctor est. D. Hieronymus contra Iouinianum.
 Gimnosophistas uero indorū nudos perhibetur in spe
 luncis philosophari, & perpetuo cohibere sese à uolu
 ptatibus ueneris. Cæteris item sacra nisi per matronas
 castas, aut uirgines fieri summū fuerat. Romanis nefas.
 Ideo poeta. Annua uenerunt cerealis tēpore sacri. Ses
 cubat inuacuo sola puella toro. Nouem quoq; die
 bus, q̄ Isidi sacra facerēt, abstinebāt pr̄sus à cōcubitu. In
 sacris itidē Bonæ deæ, q̄ à uirginib; p̄ populo fieri mos
 fuerat, adeo execrabilis ueneris uoluptas erat, ut ea nisi
 summotis inde uiris: ac picturis aīaliū masculorū prius
 oblectis, fieri nō liceret. Vñ in satyra iocat poeta. Et testi
 culi sibi cōsciūs ide fugit mus. Cheremō stoicus uir elo
 quētissimus narrat (ut. D. Hieronymus refert) Ægyptios

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

Sacerdotes depositis sæcularibus rebus, assiduos dege-
re in templis solitos, naturas rerum, causasq; ac rationes
syderum contemplantes, & nunquam se mulieribus cõ-
miscentes. Et Iosephus in secunda Iudaicæ captiuitatis
historia, & in libris antiquitatum contra Apionẽ, tria de
scribit dogmata Iudæorum: Phariseorum scilicet, Sadu-
ceorum, Esseorum. Hos autem nouissimos miris effert
laudibus, q; à mulieribus semp abstineant. De his quos
que ex Philone iudeo christianus Eusebius in sua euangeli-
ca præparatione multa disseruit: atque eos dicit, pro-
pterea quod altius, quàm iudei ceteri speculentur iudeo-
rum philosophos esse habitos. Et præter alia quæ ipsi
sapientissime, simulq; religiosissime obseruabant, in pri-
mis castitatem seuerissime consueuerant custodire, ita
ut seniores qui absque liberis & femineo commercio,
naturæ cessissent, scellicissimos prædicarent: id de scæ-
minatum ingenio, & moribus prudentissime opinâtes,
quod expertissimus quisq; norit. De eisde reor Pliniũ
in sua naturali historia intellexisse: quum dixerit. Ab occi-
dentali littore Esseni sunt, quos fugitant usque quaque
nocentes: gens sola, & in toto orbe præter cæteros mis-
ra, sine ulla foemina omni uenere abdicata, sine pecunia,
focia palmarum, in diem ex æquo cõuenarum turba re-
nascitur: longe frequentantibus, quos uita fessos ad mo-
res eorum fortunæ fluctibus agitat. Ita per sæculorum
milia, incredibile dictu, æterna est, in qua nemo nascitur
tam scæcunda illis aliorum uitæ poenitentia est. Hacten-
us Plinius. De his ipsis Solinus quoque ex Plinio, nullo
la facta huius auctoris mentione, ut eius moris est, ita reser-
fert. Interiora Iudææ, quæ occidentem contuentur, Esseni
tenent: qui præditi memorabili disciplina recesserunt
à ritu gentium uniuersarum, maiestatis (ut reor) prouidẽ-
tia ad hunc morem destinati. Nullæ ibi foemina: uenerunt
re se penitus abdicauerunt: pecuniam nesciunt, palmis
uictitant, Nemo ibi nascitur, non tamen deficit hominũ

multitudo. Locus ipse additus pudicitia est: ad quem plurimi licet undique gentium properent nullus admittitur, nisi quem castitatis fides, & innocentia meritum prosequatur. Nam qui reus uel leuis culpa, quavis summa ope adipisci ingressum uelit, diuinitus sum mouetur: ita per Immensum spacium saeculorum, (incredibile dictu) aeterna gens est cessantibus puerperiis. Hac ille. Sed & Stoici quoque philosophi castitatem similiter consecretantes, docebant nequaquam expedire sapienti ducere uxorem. Adiciam insuper (quod magis mirandum est) tanti olim castitatem fieri solitam ab ethnicis, ut dicerent castos etiam poetas esse oportere: Catullo dicente. Castu esse decet pium poetam, eius uersiculos nihil necesse est. Et Tibullus. Salue cura Deu casto nam rite poetae. Phoebus cum Baccho, Pieridesq; fauent. Quintilianus quoque in suis institutionibus ad confirmandam uocem, orationibus ueneris abstinentiam praecipit: Horatius etiam caeteris dicens. Abstineat uenere, & baccho, qui Pychia cantat. Mos erat etiam Histrionibus, ac scenicis hominibus, ne ad recitationem fabularu inepti usu ueneris redderentur, praeputium sibi fibula aenea argenteaue ab utroque latere glandis consueuere, ut uel sic a coitu sese comprimerent. Idem obseruatum in gymnasticis certaminibus, de quibus Apostolus ait. Omnis, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere: ille quidem ut corruptibilem coronam accipiat, nos autem in corruptam. Nam & agonistae quum se pararent ad agone, diu ante laminis plumbeis renes in frigidare solebant quo foedorum humorum naturalem etiam sisterent fluxu: ne qua uel per somnium fortuita uenere polluerentur. Cur ergo si Athletae nullis exculti legibus, ob id solum, ut luctando, & currendo caeteros uicerent a uenere prorsus abstinent, non poterimus & nos sacerdotes, uel quicumque alii coelibatui destinati, & addicti sumus, pro adipiscendo aeterno premio, & immortali glo

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

ria facilius abstinere. Quam coronam est quos seu lauream
seu quoniam sit ea, quam donatur eiusmodi Athletarum, ceterum pos-
test coronam celestem, qua donantur continentibus. Sed quod
morosum in dicendo de Athletis usque adeo necessarium ac de-
centem esse castitatem in omnibus officiis censuit Columella
egregius auctor rusticationis, ut & uillicum, qui ruralibus
rebus proficiendus esset, deligi non nisi castum uel-
lit. Villicus inquit cui rerum agrarum cura mandanda
est, sit ueneris rebus maxime auersus: quibus si se dede-
rit, non aliud quicquam poterit cogitare, quam illud quod diligit:
nam blandiciis eiusmodi plectus animus, nec primum
iucundius, quam fructum libidinis, nec supplicium grauius,
quam frustrationem cupiditatis existimat. Quam scite uene-
ris curas hic auctor breui oratione perstrinxerit, uide. Sed
quid mirum de uillico, & Athletis, ac etiam histrionibus
quoniam tantum semper ceditati eiusmodi libido illis ipsis eth-
nicis fuerit, ut magni uiri, & non obscuri scriptores, quibus
cura fuit pistores, & coquos, & cellarios suis ser-
uitis instituire preceperint, eos, qui harum rerum officia
exerceant, castos, continentisque esse omnino debere: qui
dicant administrari pocula, aut ferula contrectari non nisi
aut ab impubere, aut certe ab abstinentissimo ueneris ul-
lo pacto licere. In quibus si quis forte fuisset operatus,
uel uir, uel foemina, debere eos dicebant, aut stumme,
aut pereni aqua priusquam contingerent penora abluui. Pli-
nius quoque tradit trecentas non amplius esse famulas in
Arabia: quae per successiones colligendi thuris sibi
uendicent: sacrasque uocari ob id: nec ullo congressu fo-
minarum, quum incidat eas arbores, aut metant, pollui.
Ex quo sane constat quantopere arcenda sit aris libido:
quando nec thus quidem, quod offertur aris, ethnici ipsi
non nisi a castis colligi fas esse ducerent. Apibus etiam
(ut Palladius scribit) castus duntaxat, & purus adhiben-
dus est custos. Nec iniuria, si animal, quod absque ullo con-
tactu ueneris foetificat, ueneris sordes natura oderit, &

præsertim quum ab his careus liquor stipetur, q̄ & ipse
 aris sacrandus sit. Idem & de agno dici pat̄, q̄ græce
 sonat castum, eo q̄ esset hostia per pura, & immolatio
 nibus aptissima. Tantū aut̄ studium castitatis fuisse semp̄
 hominibus in sacrificiis minus mirabile uideri facit Ele
 phantorum natura in hoc ipso admiratione dignissima.
 De Elephantis enim Solinus de mirabilibus mundi in
 ter cætera hoc narrat. Venerem, inquit, ante annos decē
 foeminae: mares ante quinos nesciunt. Biennio coeunt,
 quinis nec amplius in anno diebus: non prius ad grega
 lium numerum reuerturi, quāuis aquis abluantur. Sed
 quid ego hæc refero confessorq̄ singula: quasi non sa
 tis constet honestissimam semper rem atq̄ mundissimā
 omnibus sæculis, ac gentibus castitatem fuisse: contra
 uero immundam, foedamq̄ uenerem. Verū enim ue
 ro si ethnici tanto studio in suis falsis superstitionibus ab
 dicere sese ab ea foeditate consueuerunt, quæ uenia dam
 da est, aut quæ excusatio admittenda eorū, qui ueri Dei
 sacris inseruiunt, si se permittant eiusce modi libidinibus
 conspurcari: & ex purissimis membris Christi, putrida,
 & impura membra effici corruptissimæ meretricis: De
 his enim sic scriptum est. Computruerunt ut iumenta in
 stercore suo. Sed iam quis non uidet, quæ confusio ma
 gnet per hæc impudicos christianos, q̄ non idem apud
 eos ueri Dei cultus efficiat, quod apud gentes, quæ
 Deū nō norāt, falsorū deorū supstitio: Nepe q̄ ratio po
 terit tueri inconstantes: si tātis iā propositis præmiis, & ita
 patefacta cœlitus à Christo ueritate, nō idem uero Deo
 hi ipsi præstent, quod illi decepti fallaci religione diis
 falsis, siue potius dæmonibus præstiterunt. Nam &
 dæmones ad similitudinem ueri Dei, non nisi abstinen
 tes ueneris imagos audiunt: quum scribat Augustinus
 Porphyrium ualde admirari solitum: q̄ il attractatum
 re ueneria non audiat p̄cātē: quū ipsi ad nefandissimos
 incestus inducere hoies soleat. Nulla ergo uenia nulla

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

excusatio erit sacerdotibus lasciuis: quando ab uniuersis
accusantur, fidelibus & infidelibus & barbaris: qui præ
stituerunt, quum oportuit, semper suis in officiis castitate
Et si tantopere magi, urilegæ, athletæ, coqui, pistores,
uillici, & huius generis, uel uilissimi quicq; homines, etiã
profani officii causa mundos sese custodiant à libidinibus:
ne: quid faciendum est ueri Dei ministris, & sacrorum præ
positis: quibus spiritualia mysteria tractanda sunt: quosq;
oportet mente, & corpore interius exteriusq; nitescere
Corpus quidem pollutum lauacro abstergi cito potest,
sed mens uel libidinis infecta nullis lustrari fullonibus,
nullo uel amne ablui recte potest. Quare excutiendum
tempestiue à nobis quicquid resederit foeditatis, & om
nis labes peccata lachrymarum profusione penitus abluen
da. Tales enim ministros sibi dominus quærit, qui man
di sint, & imaculati in conspectu suo. Qui enim sunt Chri
sti (ut ait Apostolus) carnem suam crucifixerunt cum pas
sionibus, & concupiscentiis suis.

Gal. 5

Quam puri ab omni prorsus libidine esse debeant
qui uelint sacrosancta mysteria sancte suscipere.
Cap. L.

Exo. 19

Quo nam ausu quæso debet quispiam pollutus
libidine præsumere sacris altaribus astare & sac
rosancta Christi sacramenta contingere: quando
in lege ueteri ubi tanta esset propagationis intentio san
ctificari uolentes ab opere coniugali sese continent.
Vnde in Exodo legimus ex Dei præcepto uetasse Moy
sem populo appropinquare monti synai nisi prius es
sent sanctificati à pollutione ueneria dicens. Estote para
ti in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus uestris.
Eundem quoque in Leuitico, ubi tantum modo um
bra, & figura fuerat ueritatis, implures & cõtaminatis ho
minibus, ita legimus comminari. Anima quæcunq; con

Leui. 7